

ΑΝΕΚΛΟΤΑ ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Τὸ πρῶτον ἐκ τῶν ὧδε ἐκδιδόμενων δύο αὐτογράφων εἶναι εὐεργετήριον γράμμα τοῦ ἔθνομάρτυρος τελευταίου Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας Χρυσάνθου τοῦ Παγώνη τοῦ ἐν ταῖς φυλακαῖς Τριπολιτζᾶς μετὰ τῶν ἄλλων Ἀρχιερέων καὶ προϋχόντων τοῦ Μορέως τῷ 1821 μαρτυρήσαντος.

Ἡ Μονεμβασία κτισθεῖσα κατὰ τὸν 6^{ον} αἰῶνα ἐπὶ βραχῶδους μικρᾶς νήσου μὲ μίαν εἴσοδον, καὶ Ἐπισκοπὴ τυγχάνουσα ὑπὸ τὸν Κορίνθου καὶ εἶτα ὑπὸ τὸν Παλαιῶν Πατρῶν¹, ἐτιμήθη εἰς Μητρόπολιν ἐπὶ Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου τοῦ πρεσβυτέρου διὰ χρυσοβούλλου τῷ 1293 ἐκδοθέντος², τοῦ Μητροπολίτου αὐτῆς τιλοφορουμένου Ἐξάρχου πάσης Πελοποννήσου καὶ προσαγορευομένου Παναγιωτάτου ὡς καὶ ὁ Θεσσαλονίκης³.

Εἶναι γνωστὸν ὅτι οἱ Μητροπολίται Μονεμβασίας καὶ Θεσσαλονίκης ἐξαιρετικῶς ἔξ ὄλων τῶν Μητροπολιτῶν ἔτυχον ἰδιαιτέρων προνομίων, ἔφερον δὲ τὸν τίτλον «Παναγιώτατος» ἐντὸς τῆς περιοχῆς των, δι' οὗ τίτλου ὁ Θεσσαλονίκης καὶ μέχρι σήμερον προσφωνεῖται. Καίτοι ὁμοίως τὴν αὐτὴν ἀμφοτέροι εἶχον τιλοφορίαν, ἐν τούτοις ὁ Θεσσαλονίκης προνομιακῶς ὑπεγράφετο, ὡς οἱ Πατριάρχαι, «ἡ μετριότης ἡμῶν»⁴, ἐν δὲ ὁ Μονεμβασίας καίτοι τὸν τόπον ἔχων τοῦ Ἱεροσολύμων ὑπεγράφετο, ὡς οἱ Μητροπολίται, «ἡ ταπεινότης ἡμῶν» ὡς δηλοῦται καὶ ἐκ τοῦ δημοσιευομένου εὐεργετηρίου γράμματος⁵.

Ὁ Χρυσάνθος προήρχετο ἐκ τῆς ἐγκρίτου οἰκογενείας Παγώνη, κατήγετο δὲ ἐξ Ἀβίας τῆς Λακωνικῆς. Οὗτος σπουδάσας εἰς τὴν περιώνυμον τῆς Δημητσάνης σχολήν, ἐγένετο Ἱεροδιάκονος τοῦ ἐκ Καλαμάτας Μητροπολίτου

¹ Πρβλ. Χρυσοστόμου Δημητρίου ἀρχιμ., Ἡ Μητρόπολις Μονεμβασίας Θεολογία τόμ. 7 (1929) σελ. 140 καὶ Γ. Ἐλάλη καὶ Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα κτλ. (Ἀθῆναι 1855) τόμ. 5ος σελ. 492.

² Ν. Α. Βέη, Τὸ περὶ κτίσεως τῆς Μονεμβασίας χρονικὸν Βυζαντιδὸς τόμ. Α'. (Ἀθῆναι 1909) σελ. 87.

³ Πρβλ. Γ. Ἐλάλη καὶ Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα κλπ. (Ἀθῆναι 1855) τόμ. 5 σελ. 519. Ἴδε καὶ τὰς ἐμὰς διατριβάς, Ἡ Μητρόπολις Μονεμβασίας, Νέα Ἡμέρα (Ἐκδοσις Τεργέστης 1908) ἀριθ. 1742 καὶ Ἀνάπλασις 1929 (ἀριθ. 18 - 19).

⁴ Πρβλ. Εὐδοκίμου Ἐρημοποταμηνοῦ, Ἡ Ἱερὰ Μονὴ Ξηροποτάμου, (Θεσσαλονίκη) 1926 σελ. 42.

⁵ Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων, Συναγματίον κτλ. ἐν Τεργοβίστῳ ἀψιμ. σελ. 57. Γ. Ἐλάλη καὶ Μ. Ποτλῆ, Σύνταγμα κτλ. (Ἀθῆναι 1855) τόμ. 5 σελ. 503, 514, 519 ὑποσ.

Ἄργους Ἰακώβου Ἀρμόγκαβλη καὶ προήχθη εἰς Μητροπολίτην τὸ 1789 ἔτος¹. Ὁ Χρῦσανθος μνηθεὶς εἰς τὰ τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας, ἔσπευσεν ἐκ τῶν πρώτων εἰς Τριπολιτζᾶν, ὅταν εἰς τὰς παραμονὰς τοῦ ἀγῶνος ἐκλήθη μετ' ἄλλων ἀρχιερέων ὑπὸ τοῦ Πασᾶ Τριπόλεως, τοῦτο δέ, ἵνα μὴ δώσῃ διὰ τῆς ἀρνήσεως αὐτοῦ ὑπονοίας εἰς τοὺς Τούρκους περὶ τῆς ἐπικειμένης ἐπαναστάσεως. Ἐκεῖ ἐφυλακίσθη μὲ ἕξ ἄλλους Ἀρχιερεῖς καὶ ἄλλους προὔχοντας, συμφυλακισθέντος καὶ τοῦ Διακόνου του Γρηγορίου Κουλουμβάκη, καὶ ἀπέθανε ἐκ τῶν βασάνων ἐν τῇ φυλακῇ, ἐκ τῶν ἑπτὰ φυλακισθέντων Ἀρχιερέων, τριῶν μόνον διασωθέντων².

Τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον αὐτόγραφον τοῦ ἐθνομάρτυρος Ἱεράρχου Χρυσάνθου ἀναφέρεται εἰς ἀπονομὴν τοῦ ὄφφικίου τοῦ Λογοθέτου πρὸς τὸν ἐν Καλαμάτᾳ Πανάγον Ἀλεξίου, τὸ 1819 ἔτος.

Προτάσσεται ἐγκωμιαστικὸν προοίμιον ἐξαίρον τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ἀνδρὸς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἶτα ἀνακηρύσσεται οὗτος Λογοθέτης τῆς Μητροπόλεως συγκαταλεγόμενος τῷ εὐαγεῖ κλήρῳ ἔχων τὴν προσήκουσαν τάξιν εἰς τὰς ἱεράς τελετὰς καὶ ἐκκλησιαστικὰς συνελεύσεις.

Τὸ ἕτερον τῶν δημοσιευομένων ἐγγράφων εἶναι αὐτόγραφον χρεωστικὸν ὁμολογὸν τοῦ Γεωργίου Παγωνοπούλου χιλίων γροσιῶν, ἅτινα ἐπὶ τόκῳ 6% ἔδανείσθη οὗτος παρὰ τοῦ ἄνω Λογοθέτου τῆς Μητροπόλεως Πανάγου Ἀλεξίου τὸ 1820 ἔτος, καὶ ἅτινα ὑπόσχεται νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς πρώτην ζήτησιν.

Ὁ ἀναφερόμενος Γεώργιος Παγωνόπουλος ἦτο ἀνεπιὸς τοῦ Μητροπολίτου Χρυσάνθου Παγώνη, καὶ ἐγεννήθη τὸ 1792 ἐν Μαντίνιαις τοῦ τέως δήμου Ἀβίας τῆς Λακωνικῆς.

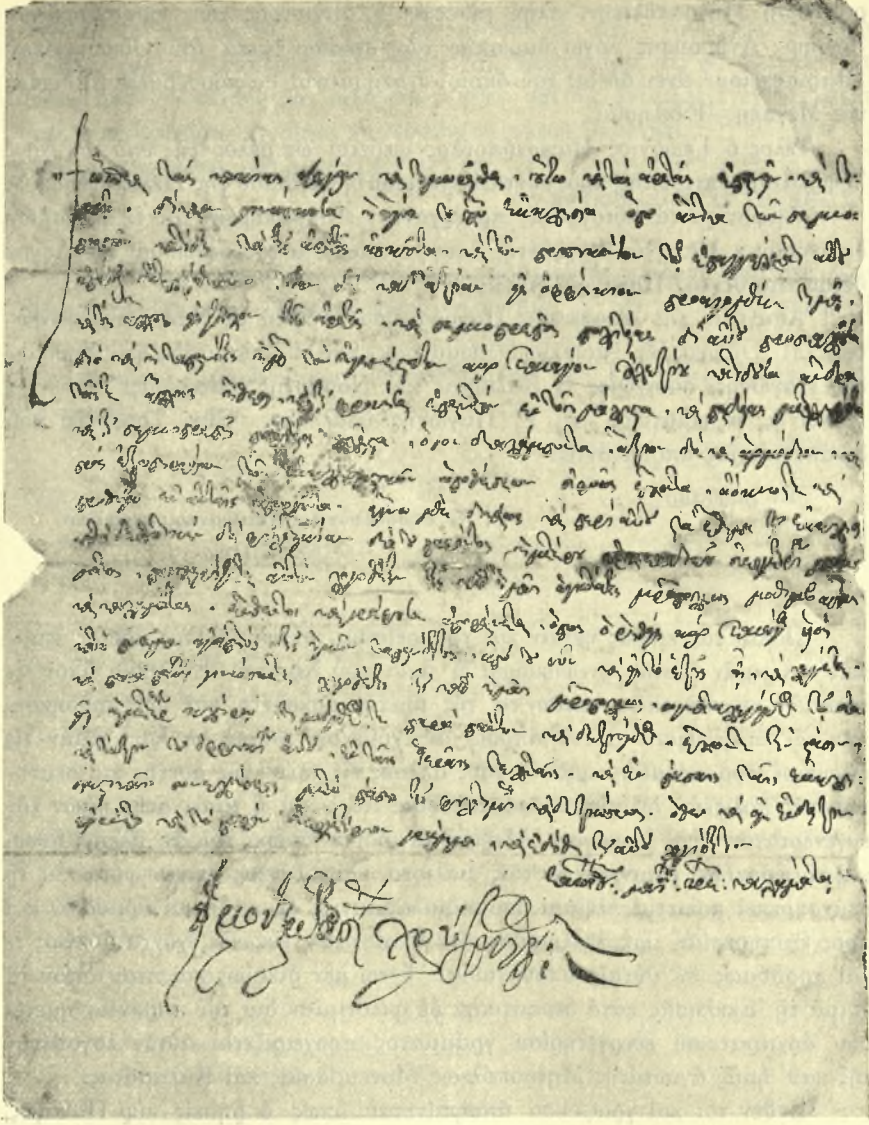
Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ ἀγῶνος διετέλεσε Γραμματεὺς τοῦ Ἡγεμόνος τῆς Μάνης Πετρόμπη Μαυρομιχάλη, αὐτὸς δὲ συνέταξε τὴν πρώτην προκήρυξιν περὶ ἀποτινάξεως τοῦ Τουρκικοῦ ζυγοῦ ἦν ἀπηύθυνεν ὁ Πετρόμπης ὡς Ἡγεμὼν καὶ ἀρχιστράτηγος πρὸς τὰς Εὐρωπαϊκὰς αὐλὰς καὶ τὰ ἐξηγενησμένα ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἀπὸ Καλαμάτας τῇ 25 Μαρτίου 1821 μετὰ τὴν ἐν τῷ ποταμῷ Νέδοντι πανδήμως τελεσθεῖσαν δοξολογίαν³.

Μετὰ τὸν ἐν τῇ φυλακῇ θάνατον τοῦ θείου του, ἐγένετο κληρικὸς μετο-

¹ Πρβλ. Δ. Χ. Δουκάκη, Μεσσηνιακὰ τ. Β' (Ἀθῆναι 1908) σελ. 166.

² Πρβλ. Ἰωσήφ Ζαφειροπούλου, Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ προὔχοντες ἐν ταῖς φυλακαῖς Τριπολιτζᾶς (Ἀθῆναι 1926 ἔκδοσις β') σελ. 67, καὶ τὸ ἐμὸν πόνημα Ἰωσήφ ὁ Ἀνδρούσης (Ἀθῆναι 1907) σελ. 18. Βλ. καὶ Ν. Α. Βέη, Ἐκφρασις κώδικος τῆς μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας Δ. Ι. Ε. Ε. τόμ. 5' (Ἀθῆναι 1906) σ. 196, 200, 201. Ν. Φοίφα, Ἀλληλογραφία τῶν Ἀρχιερέων Χρυσάνθου Παγώνη Μητροπολίτου Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας καὶ Γερασίου Παγώνη Ἀρχιεπισκόπου Ἀργολίδος (Ἱερὸς Σύνδεσμος ἔτ. ΙΑ'. φύλλ. 74 σελ. 12 ἔξ. Μητροπολίτου Παραμυθίας Ἀθηναγόρα, Ἡ Μητρόπολις Μονεμβασίας (Θεολογία Η' σελ. 23 καὶ Θ' σελ. 366).

³ Πρβλ. Δ. Δουκάκη, Μεσσηνιακὰ τεύχος Β' (Ἀθῆναι 1908) σελ. 166. τεύχος Γ' (Ἀθῆναι 1911) σελ. 226.

Τὸ ἐπεφυτῆριον γράμμα τοῦ Μονεμβασίας Χρυσάνθου.

νομασθεὶς Γεράσιμος καὶ ὡς Πρωτοσύγκελλος διετέλεσε τοποτηρητῆς τῆς Μητροπόλεως μέχρι τοῦ 1852, ὅτε προήχθη εἰς Ἀρχιεπίσκοπον Ἀργολίδος. Οὗτος συνέγραψε καὶ τεῦχος περὶ γάμου (Ἀθηναί 1848) καὶ ἀπέθανε τὸ 1867 ἐν Ἀθήναις. Τοῦτον ὁ Πετρόμπνης κατὰ τὸ 1825 ἐπεχείρησε νὰ χει-

ροτονήση Μητροπολίτην, πλὴν ἀντέστη ὁ Μινίστρος τῶν Θρησκευμάτων Ἰωσήφ Ἀνδρουσῆς λόγῳ διακοπῆς τῶν σχέσεων μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου¹, ἄνευ ἀδείας τοῦ ὁποίου ἡ χειροτονία θὰ προσέβαλλε τὰ δίκαια τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Τέλος ὁ Γεώργιος Παγωνόπουλος φέρεται ὡς μέλος τῆς ὑπὸ τὸν Δημ. Ὑψηλάντην ἐπιτροπῆς, πρὸς σύνταξιν γενικοῦ ὄργανισμοῦ τῆς Πελοποννήσου².

Ἀμφότερα τὰ αὐτόγραφα προέρχονται ἐξ ἐγγράφων τοῦ ἐκ Καλαμῶν δικηγόρου κ. Πανάγου Λογοθέτη, ἀπογόνου τοῦ διὰ τοῦ ὄφφικίου τοῦ Λογοθέτου τιμηθέντος Πανάγου Ἀλεξίου.

Ἀπόγονοι τῆς οἰκογενείας Παγῶνης ἦσαν ὁ κατὰ τὰ Ναυπλιακὰ φονευθεὶς ἐπὶ Ὄθωνος ἐν Ναυπλίῳ ἀξιωματικός, καὶ οἱ τούτου ἀδελφοὶ Χρῦσανθος Παγῶνης, δικηγόρος ἐν Καλάμαις καὶ Νομάρχης διατελέσας, Ἀντώνιος Παγῶνης, ἀξιωματικός, καὶ Γ. Παγῶνης ὑπάλληλος Ἐθν. Τραπεζῆς πρὸ δεκαπενταετίας ἀποθανόντες.

Ἐν Καρδίτῃ

† Ὁ Θεσσαλιώτιδος και Φαναριοφερσάλων
ΙΕΖΕΚΙΗΛ

Ὡσπερ τὰς κακίας ψέγειν καὶ τιμωρεῖσθαι, οὕτω καὶ τὰς ἀρετὰς ἐπαινεῖν καὶ τιμᾶν δίκαιον γινώσκουσα ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ὅπου ἂν τινα τῶν σεμνοπρεπῶν κατίδη τὰ τῆς ἀρετῆς ἀσκοῦντα καὶ τῶν προσηκόντων τῷ ἐπαγγέλματι αὐτοῦ ἀπροιξάντεσθαι, τοῦτον δὴ κατ' ἀξίαν εἰς ὄφφικιον προσαγομένη τιμᾶ καὶ τοὺς ἄλλους εἰς ζῆλον τῆς ἀρετῆς καὶ σεμνοπρεποῦς πολιτείας δι' αὐτοῦ προσκαλοῦσα. Δι' ὃ καὶ ἡ ταπεινότης ἡμῶν τὸν εὐγενέστατον κύρ Πανάγον Ἀλεξίου κατιδοῦσα ἄνδρα τοῖς τε ἄλλοις ἦθεσι καὶ τῇ φρονήσει ἐπαινετὸν ἐν τοῖς μάλιστα καὶ παιδείας μετεिल्φότη καὶ τῇ σεμνοπρεπεῖ πολιτεία πλεῖστα ὅσον διαλάμποντα, ἄξιοι δὲ καὶ ἀρμόδιον καὶ πρὸς ἐξυπηρεσίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων εὐφυῶς ἔχοντα ἀόκνως τε καὶ προθύμως ἐν αὐταῖς ὑπουργοῦντα, ἔγνω μὲν δικαίως καὶ περὶ αὐτοῦ τὰ ἔθιμα τῇ Ἐκκλησίᾳ, κατὰ δεσποτικὴν δὲ φιλοτιμίαν διὰ τοῦ παρόντος ἡμετέρου ἀρχιερατικοῦ εὐεργετηρίου γράμματος προχειρίζεται αὐτὸν λογοθέτην τῆς καθ' ἡμᾶς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας.

Ἐνθεν τοι καὶ γράφουσα ἀποφαίνεται ὅπως ὁ ῥηθεὶς κύρ Πανάγος, υἱὸς κατὰ πνεῦμα ἀγαπητὸς τῆς ἡμῶν ταπεινότητος ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἔξῃς ἢ καὶ λέγεται καὶ παρὰ πάντων γινώσκειται Λογοθέτης τῆς καθ' ἡμᾶς μητροπόλεως, συγκαταλεγόμενος τῷ εὐαγεῖ ἡμετέρῳ κλήρῳ, τιμώμενος παρὰ

¹ Περβλ. Κων. Οἰκονόμου ἐξ Οἰκονόμων, Τὰ Σωζόμενα Ἐκκλησιαστικὰ τόμος Β' (Ἀθήναι 1856) σελ. 15.

² Ἴδε Ἄ. Μάμουκα, Τὰ κατὰ τὴν Ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος τ. 1 (σελ. 15).

πάντων καὶ δεξιούμενος, ἔχων τε τὴν στάσιν καὶ τάξιν τοῦ ὄφφικίου αὐτοῦ ἐν ταῖς ἱεραῖς τελεταῖς καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς συνελεύεσσι μετὰ πάσης τῆς φιλοτιμίας καὶ δεξιώσεως ὅθεν καὶ εἰς ἔνδειξιν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν εὐεργετήριον γράμμα καὶ ἐδόθη τῇ αὐτοῦ λογιότητι.

αιθ μαίου κε - καλαμάτα

† Ο ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ

Εἰς ἔνδειξιν ὅτι ἔλαβον δανειακῶς παρὰ τοῦ λογιωτάτου ἄρχοντος λογοθέτου κύρ Πανάγου Ἀλεξίου γρόσσι χίλια ἦτοι Ν: γρ. 1000 ἐπὶ συμφωνίᾳ τόκον πρὸς % ἕξ καὶ ὑπόσχομαι ἐπιστρέφειν τῇ αὐτοῦ λογιότητι εἰς α^{ην} αὐτοῦ ζήτησιν μετὰ δεδουλευμένων διαφόρων των, καὶ ἐπὶ τούτῳ δέδοται αὐτῷ τὸ παρόν.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΓΩΝΟΠΟΥΛΟΣ βεβαιῶ